

مقدمه

لایحه انقلابی و امید بخش «بسیج سازندگی» پس از طی مراحل مختلف از تصویب هیأت دولت جمهوری اسلامی ایران گذشت و برای تصویب نهائی تقدیم مجلس شورای اسلامی گردید. لایحه ای که امیدهای بسیاری را در محرومین جامعه، خصوصاً و بیشترین اقشار آنها یعنی روستائیان عزیز، برانگیخته است. ما نیز برآن بودیم که در قلمرو نعمات و ارزش والای این بسیج امید بخش صحبتی داشته باشیم ولی از آنجا که برادر رنگه عضو شورای مرکزی جهاد سازندگی در پیرامون این مسئله توضیحات کافی و گویاتر داشتند، لذا سخنان ایشان را به پیوست متن لایحه مصوبه هیأت دولت در اختیار شما خوانندگان عزیز قرار میدهیم. به امید تصویب هرچه سریعتر این لایحه در مجلس و آرزوی موفقیت برای جهاد سازندگی در اجرای هرچه بهتر آن. ضمناً در این مقاله بجای لایحه، از کلمه «طرح» استفاده شده است که منظور همان پیشنهاد است و نسبت به اصطلاح حقوقی آن توجهی نبوده است.

اهداف کلی طرح بسیج سازندگی

هدف از اجرای این طرح استفاده از نیروی عظیم مشمولین در جهت سازندگی کشور است. بطوریکه آسیبی به آنان در این امر وارد نشود. علاوه بر اینکه از این نیروها در شرایط غیر جنگی استفاده چندانی نمیشود، بلکه اعتبارات و هزینه های زیادی هم در بر دارد. لذا با اجرای این طرح، جهاد سازندگی، می تواند استفاده شایسته ای از آنها در جهت سازندگی کشور نماید.

از طرفی با توجه به جهشی که برای سازندگی کشور لازم است، می توان با این نیروی عظیم، بسیاری از ضعفها را از نظر تخصصهای بالای آموزشهای کوتاه مدت و با بسیج کردن مردم جبران کرد. مضاف بر این با اجرای صحیح این طرح و با تداوم و بکار گیری نیروهای مشمول دیگر در

این کادر عظیم اداری که همیشه بر دوش دولت است عنوان کارمند دولت سنگینی میکند. نسویم از هدفهای مهم این طرح آموزش دادن به قسم عظیمی از جوانان کشورمان می باشد که بعد از فارغ التحصیل شدن از دبیرستان، معمولاً به کارهای راسطه و توزیع کالاهای تجاری می پردازند و یا جذب ادارات می شوند و با اجرای این طرح می توان از نیروی فعال آنان جهت بازسازی مناطق روستائی و محروم استفاده کرد. با به اجرا در آوردن این طرح حدود ۱۰۰۰ الی ۱۵۰۰ هزار نفر در سال آموزش خواهند دید و با در اختیار گذاشتن ابزار تولید به آنان، علاوه بر اینکه با بیکاری مبارزه میشود، بلکه اشتغال سالم در جامعه ایجاد شده و یک خط کلی در جامعه ایجاد میشود که جهت گیری آن به طرف روستاها است.

*** با به اجرا درآمدن این طرح، ۱۰۰ الی ۱۵۰ هزار نفر در سال آموزش خواهند دید و با در اختیار گذاشتن ابزار تولید به آنان، علاوه بر مبارزه با بیکاری، اشتغال سالم در جامعه ایجاد شده و یک خط کلی در جهت گیری به طرف روستاها ایجاد می شود.**

ضرورت اجرای این طرح

ضرورت این طرح از یک طرف واقعیتهای موجود انقلاب بوده، و از طرف دیگر وجود نیروی عظیم مشمولین می باشد، که این افراد در زمان صلح کربابی لازم را ندارند. اصل طرح برای فعال کردن

این نیروهای آزاد در ساختن هرچه سریعتر مملکت و توجه به امور تولیدی و جهت دادن به اشتغال در سمت تولید و خصوصاً مسائل روستائی است. البته اسجا لازم است به عرض برسانم که از مدافعین این طرح می توان برادر موسوی نخست وزیر را نامبرد، ایشان از جمله کسانی هستند که شدیداً پیگیر این طرح بوده و در صدد اجراء و به نتیجه رساندن آن می باشند.

ضوابط پذیرش و نحوه آموزش نیروها

از آنجائیکه نحوه پذیرش این نیروها یک مسئله مهم و حساس می باشد، ما هم از اول به آن توجه زیادی نموده ایم. با تجربیاتی که از قبل بدست آمده معلوم شده است، نفوذ فرهنگ مصرف زدگی و برخورد های نامناسب اخلاقی در روستاها توسط افراد شهری اثر نامناسبی روی روستائیان مایم گذارد و ما پس از مطالعه به این نتیجه رسیدیم، افرادی که جذب این طرح خواهند شد، از طریق جهادهای دهستان و شهرستان و استانها معرفی شده و سپس آنها را بکار دعوت کنیم. چون اگر قرار باشد لیست اسامی را از اندازمردی و ارتش به ما بدهند، مواجه با تعداد بیشماری از افراد می شویم که می باید از آنها پذیرش کنیم و این مشکلات زیادی برای ما ایجاد میکند لذا تصمیم گرفتیم افراد را خودمان پذیرش و انتخاب کنیم و تنها سقف پذیرش نیروها توسط شورای عالی دفاع تعیین شود، که بدین ترتیب یک جو مناسبی در روستاها ایجاد شود.

آموزش این نیروها بطور کلی به سه بخش تقسیم می شوند، بخش اول مربوط به آموزشهای شوموی و عقیدتی - سیاسی می باشد و بخش دوم مربوط به آموزش نظامی است. از آنجائیکه این نیروها به هر حال جزء نیروهای مسلح جمهوری اسلامی می باشند و باید از آن آمادگی لازم جهت حفاظت و پاسداری از مرزهای انقلاب اسلامی و اسلام در مواقع ضروری برخوردار باشند، و بخش سوم مربوط به آموزشهای تخصصی می باشد. در آموزشهای تخصصی بطور کلی سه دوره را در نظر گرفته ایم، یکی مربوط به دوره لیسانس و بالاتر

—رای محرومین روستا

است که اینها بدلیل داشتن تخصص، دوره های آموزشی تخصصی را کمتر خواهند گذراند. یکی دیگر هم دوره دیپلم هاسی باشند، که در واقع پیکره اصلی این طرح را اینها تشکیل می دهند و یک دوره هم پانین تراز دیپلم می باشند بطور کلی زمینه های کار این نیروها در جهت ترویج کشاورزی است، که شامل بخشهای زیر میباشد:

۱- بخشهای ترویج زراعت، دامپروری، بهداشت داد، دفع آفات نباتی، آبیاری، باغبانی، تعمیر ماشینهای کشاورزی.

۲- بخش بهداشت که شامل تربیت مروج بهداشت است و روی هم رفته برای ترویج و گسترش بهداشت در سطح روستاها می باشد.

۳- بخش فنی که شامل تربیت مروج صنایع روستایی می باشد.

۴- بخش فرهنگی و اجتماعی که شامل کارهای نظیر تشکیل شوراهای اسلامی در روستاها، تشکیل و اداره کلاسهای سواد آموزی و اداره کتابخانه های روستائی می باشد.

۵- بخش عمران و عمرمی که شامل خدمات مختلفی در روستاها می باشد.

با توجه به موارد یاد شده فوق، این نیروها آموزش داده خواهند شد. نحوه آموزش طوری تنظیم شده است که ما در عرض حداکثر ۶ ماه انشاءالله بتوانیم آموزشهای نظامی، عقیدتی - سیاسی و تخصصی را به اتمام برسانیم و از آنجائیکه آموزش تخصصی در قسمت کشاورزی بسیار گسترده می باشد، جهت تسریع در آموزش، بخش کشاورزی را به هفت قسمت تقسیم کردیم، بطوریکه در عرض ۲ الی ۴ ماه هر نیرویی کارهای ابتدائی را فرا گرفته و تحت نظارت منحصصین انجام وظیفه نماید.

مسئله دیگر مکان آموزش این نیروها می باشد، که قرار است جهاد سازندگی آموزشگاههایی در سطح کشور برای این طرح تهیه کند و از نظر تامین کادر آموزشی (استاد و معلم)، آن بخش از آموزش که مربوط به ارتس می باشد، خود برادران ارتسی آموزش خواهند داد و بخش آموزش عقیدتی را انشاءالله زیر نظر حوزه علمیه قم انجام خواهیم داد.

بخش آموزش تخصصی را با کمک برادران جهاد سازندگی، استادان، صاحب نظران و کارشناسان حزب اللهی که در تمام نقاط کشور هستند، انجام خواهیم داد، و محل کارنیروهای متمول در مراکز جهادهای دهستان مشخص خواهد شد.

اولویتهای مورد نظر در این طرح

با توجه به این امر که کشاورزی محوریت در توسعه روستائی دارد و از جایگاه خاصی برخوردار است، در مرحله اول به کارهای ترویجی در یک سطح وسیعی خواهیم پرداخت که امور ترویجی در تولید و بالا بردن سطح آن در زمینه های کشاورزی، بهداشت، مسائل فرهنگی و صنایع روستائی تاثیر بسزائی می تواند داشته باشد و در مرحله بعد به مسائل صنایع روستائی که روستاهای ما موجودیشان از نظر اقتصادی به خطر نیافتد و سایر مسائل فرهنگی و غیره هم در نوبت خودشان مورد اهمیت قرار خواهند گرفت.

نقش تعاونیها و شوراهای اسلامی

روستائی در اجرای بهتر این طرح

شوراهای اسلامی برای جهاد سازندگی و برای کل نظام جمهوری اسلامی در واقع اصلی ترین بازوهای نظام در روستاها هستند و افراد این نوراها معتمد نظام و معتمد جهاد در روستاهای ما هستند. شوراهای بطور طبیعی حد در شناخت دردها و همدایت و ورق بزند

*** نظر به محور قرار گرفتن کشاورزی، در مرحله اول به کارهای ترویجی در یک سطح وسیع خواهیم پرداخت، زیرا امور ترویجی در بالا بردن سطح تولید در زمینه های کشاورزی، بهداشت و صنایع روستائی تاثیر بسزائی میتواند داشته باشد.**

این نیروی عظیم بسوی رفع دردها و چه در جهت توجیه مردم در رابطه با خود طرح و ایجاد تسهیلات و بسیج مردم در اهدافی که این طرح دارد، می‌تواند جهاد را کمک نمایند. درباره تقویت شوراهای در این طرح باید گفت: اصولاً هدف شوراهای این است که به روستائیان خدمت کنند و مسائل آنان را منعکس نمایند. طبیعی است که وقتی روستاهای ما آباد و زنده شوند، شوراهای هم شوق کار کردن بیشتری خواهند داشت و زمینه کار کردن بیشتری را پیش روی خود خواهند دید و بدین ترتیب در تقویتشان اثر خواهد داشت. و اما مسئله تعاونیها: یکی از مسائل اساسی که در این طرح مطرح می‌باشد، مسئله تعاونیهای تولیدی است، که یک بخش آن مربوط به یاری تعاونیها در زمینه های فنی، ترویجی، خدماتی، دامپروری، کشاورزی و صنایع روستائی توسط این نیروها می‌باشد و بخش مهمتر اینکه ما امیدوار هستیم همین نیروهائیکه در بسیج سازندگی مشغول کار میشوند، بعد از اتمام دوران خدمت سربازی پایه‌ها و بنیانهای تعاونیهای جدید روستاهای ما شوند و با در اختیار گذاشتن ابزار تولید و وسایل لازم برای آنان در واقع کسری نیروهائیکه احتمال می‌رود در دوران عادی (بعد از پایان خدمت) به مشاغل شهری جذب شوند، توانسته‌ایم به جایگاه صحیح تولیدی در یک ترین، اصل‌ترین و بنیادی ترین محل چه از نظر جغرافیائی و چه از نظر سازمان اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بکار گیریم و این نیروها در واقع هسته‌های یک مجموعه وسیع و گسترده تعاونیها در سطح کشور خواهند بود.

رابطه این نیروها با جهاد سازندگی بعد از پایان خدمت

کوشش اساسی این است که این نیروها بعد از پایان دوران خدمتشان جذب جهاد سازندگی شوند. بدین ترتیب جذب شدن این نیروها در جهاد به نحو کارمند دولت درست کردن است. و در واقع یک عده پرسنلی که حقوق از بیت‌المال می‌گیرند از طرف دیگر اگر جهاد سازندگی بخواند نقش مستقیم در تولید داشته باشد، بدین شکل که خود جهاد زمینها را زیر کشت ببرد یا تعداد زیادی دام داشته باشد و نظایر اینها، بطور کلی از اهداف جهاد سازندگی نمی‌باشد. بلکه کوشش جهاد سازندگی این است که این نیروها را به آن حد از بلوغ اجتماعی و تخصصی اقتصادی

برساند که خودشان بتوانند کار کنند. جهاد سازندگی هم در این رابطه ارتباطش کمک کردن به این نیروها است که روی پای خودشان ایستاده و در جهت احیاء و آبادانی روستاها و بالا بردن تولید مملکت که در واقع جبهه دوم مبارزه با آمریکاست قدم بردارند.

*** انتظار ما از مجلس شورای اسلامی این است که همانطور که تاکنون از مستضعفین و محرومین جامعه حمایت نکرده است، با تصویب هر چه سریعتر این لایحه یک گام بزرگی در جهت خدمت به محرومین برداشته شود و در اواخر این دوره قانونگذاری بعنوان یک عمل درخشان در کارنامه دوره اول باقی بماند.**

چگونگی اجرای طرح مزبور

بعد از گذراندن مراحل این طرح در مجلس شورای اسلامی و تصویب آن، دستور عمل اجرایی خواهد داشت و ما ابتدا در یک سطح کوچکی در چند استان آغاز خواهیم کرد و پس از رفع نواقص اجرایی آن که احتمال دارد در عمل با آن مواجه شویم، با کسب تجربیاتی در سطح وسیعتری به مرحله اجرا در خواهیم آورد. بدین منظور قرار است یکسری اردوگاههایی شبیه پادگانهای ارتش تشکیل دهیم که این نیروها تحت آموزشهای مختلف نظامی، عقیدتی - تخصصی قرار بگیرند و با بالا رفتن کاراییشان بتوانیم آنان را به روستاهای مستقیم بابت توجه داشت که این طرح و تشکیل جهادهای دهستان لازم و ملزوم همدیگر هستند، یعنی به همان نسبت که تشکیل جهادهای دهستان هر چه سریعتر به پیش روند، این طرح هم می‌تواند موفقیت آمیزتر باشد و در برنامه‌های جهاد سازندگی تشکیل

جهادهای دهستان در سال ۱۳۶۳ از اویت خاصی برخوردار است که امیدواریم در این رابطه موفقیت‌های خوبی داشته باشیم و مسلماً موفقیت‌های طرح «بسیج سازندگی» را تضمین خواهد کرد. نقش این طرح و جلوگیری از مهاجرت روستائیان به شهر

بررسیهایی که در این زمینه صورت گرفته است نشان می‌دهد، اساسی ترین علل مهاجرت روستائیان به شهرها در چند چیز خلاصه میشود. یکی مسئله در آمد روستائیان است، به این شکل که هر روستائی با زحمت و تلاشی که در روستا میکند و با اعتقادی که دارد، باز درآمدش کفاف زندگی اش را نمیدهد. در نتیجه روستا را رها کرده و در شهرها به کارهای غیر تولیدی می‌پردازد تا در آمد بیشتری داشته باشد و امور زندگی اش را بگذراند. از عوامل دیگر مهاجرت روستائیان به طرف شهرها، نبودن خدمات اجتماعی در بسیاری از روستاها می‌باشد، از قبیل پزشکی و غیره و بخصوص بانین بودن سطح بهداشت در روستاها که هر فرد روستائی بیمار را با خطر مرگ و میر مواجه میکند. مسئله دیگر بالا بودن هزینه‌های تولید و کمبود در آمد روستائیان است که

با بالا بودن هزینه‌های تولید آنچه که بدست روستائیان می‌رسد مبلغ کمی است. مطلب دیگر در رابطه با مهاجرت روستائیان به شهرها، مشکلات فرهنگی در روستاها می‌باشد، بدین صورت که بسیاری از شهرها دارای جاذبه های فرهنگی هستند و این امر باعث میشود که روستائیان میل و گرایش به شهرها پیدا کند. از قبیل مدرسه و سایر مسائل فرهنگی.

با توجه، به موارد فوق، این طرح می‌خواهد اقتصاد روستائی را رکن اساسی قرار دهد و صنعت روستائی را به آن اضافه نماید، که مجموعاً باعث بالا رفتن درآمد روستائیان میشود. علاوه بر این کارهای ترویجی که در سطح وسیعی اجرا خواهد شد، موجب میشود هزینه های تولیدی پایین آمده و درآمد روستائی بالا رود. مسئله دیگری که در این طرح پیش بینی شده است مروج بهداشتی است و اصلی ترین عاملی است که باید در روستاها به آن توجه گردد، چرا که اگر بهداشت در روستاها به صورت خوب اجرا شود، موجب کاهش مریضی و مرگ میر

متن لایحه « بسیج سازندگی »

خواهد شد، و تا حد زیادی مسئله نبودن بهداشت در روستاها را حل می نماید. و همچنین با وجود مروجین فرهنگی در امر سواد آموزی مشکلات فرهنگی روستائیان رفع خواهد شد و بطور کلی این نیروها در پیشبرد این طرح نقش بسزائی خواهند داشت. در مجموع ما فکر میکنیم، اگر این طرح به خوبی اجرا شود و بطور جدی مورد حمایت قرار گیرد و در کنار آن تمام امکانات مملکت در این جهت برنامه ریزی شود که روستاها محور توسعه قرار گیرند، نه تنها در تولیدات کشاورزی و دامی به خود کفائی خواهیم رسید، بلکه از مهاجرت روستائیان به شهرها هم جلوگیری میشود و جریان جدیدی در امر اشتغال در مملکت بوجود می آید و حداقل چیزی که در پی خواهد داشت، وجود این نیروهای طرح بسیج سازندگی هستند که معمولا شهری بوده و جهت خدمت به روستاها می روند، در واقع ما توانسته ایم یک جریان رجعت بسوی روستاها را ایجاد و حمایت کرده و شاهد عملکرد آنان در جهت تولید و احیای آن و محور قرار دادن روستاها باشیم.

انتظارات جهاد سازندگی از مجلس شورای اسلامی در رابطه با طرح مزبور

بطور کلی اصل ۱۴۷ قانون اساسی جمهوری اسلامی بیان کرده است که دولت می تواند از افراد تجهیزات و امکانات نیروهای مسلح ارتش جمهوری اسلامی در زمان صلح به شرط اینکه لطمه ای به کارایی آنها وارد نشود، استفاده نماید و این لایحه ای که دولت به مجلس فرستاده است، استناد به همین اصل دارد

و ما انتظاری که از مجلس داریم این است که همانطوریکه تاکنون از همه جریاناتی که به نفع مستضعفین و محرومین در جامعه بوده حمایت کرده است، همچنان حمایتش را ادامه و این لایحه را هرچه سریعتر تصویب نماید و یک گام بزرگی در جهت خدمت به مردم و مستضعفین برداشته شود. با توجه باینکه این لایحه، آخرین لوایحی است که در مجلس شورای اسلامی مطرح میشود مسلما کار بسیار ارزنده ای خواهد بود که در اواخر این دوره قانونگذاری بعنوان یک عمل خیر و درخشان امیدواریم در برنامه دوره اول مجلس شورای اسلامی باقی بماند.

مقدمه توجیهی

نظر به عنایتی که جمهوری اسلامی ایران به روستاها جهت تولید هرچه بیشتر محصولات کشاورزی برای رسیدن به مرز خودکفائی دارد و با عنایت به اصل یکصد و چهل و هفتم قانون اساسی «که دولت باید در زمان صلح از افراد و تجهیزات فنی ارتش در کارهای امدادی، آموزشی، تولیدی و جهاد سازندگی، استفاده نمایند» لذا برای پیاده کردن مفاد اصل مزبور لازم است تا سازمان مجوز تأسیس گردد، و برای رسیدن به اهداف مزبور لایحه زیر تقدیم میگردد.

لایحه راجع به بسیج سازندگی

ماده ۱- نظر به ضرورت توجه هرچه عمیق تر و سریعتر جمهوری اسلامی به روستاها بعنوان محور توسعه همه جانبه جمهوری اسلامی و پایگاه کسب استقلال و در جهت بسیج هرچه گسترده تر امکانات موجود کشور برای عمران و افزونی تولید و احیاء روستاهای کشور با توجه به اصل یکصد و چهل و هفتم قانون اساسی بسیج سازندگی با استفاده از نیروی مشمولین به ترتیب زیر تشکیل میگردد.

ماده ۲- به جهاد سازندگی اجازه داده میشود که هر ساله از مشمولین (دیپلمه و بالاتر) بتعدادی که شورای عالی دفاع تصویب خواهد نمود جهت عمران و احیاء روستاها در بسیج سازندگی بخدمت گیرد. تبصره ۱- در موارد ضروری جهاد سازندگی می تواند از مشمولین عادی نیز استفاده نماید.

تبصره ۲- سایر دستگاههای اجرایی می توانند به تعدادی که شورای عالی دفاع تصویب خواهد نمود طبق آئین نامه ای که ارائه خواهد داد از مشمولین مازاد استفاده نمایند.

ماده ۳- جهاد سازندگی همه ساله بر اساس تعداد تعیین شده مشمولین، اساسی اشخاص مورد نیاز جهت خدمت در بسیج سازندگی را به وزارت کشور اعلام خواهد نمود.

ماده ۴- آموزش افراد پذیرفته شده در مرحله اول بسیج سازندگی در اردوگاههایی که از سوی جهاد سازندگی بهمین منظور اختصاص داده خواهد شد انجام شده و آموزش نظامی این افراد توسط ارتش و

سپاه پاسداران و آموزش عمومی، عقیدتی و تخصصی آنان به تناسب اطلاعات مشمولین توسط جهاد سازندگی صورت خواهد پذیرفت. برنامه های آموزشی مشمولین که مجموعا از ۶ ماه تجاوز نخواهد کرد مشترکاً توسط جهاد و ارتش جمهوری اسلامی تنظیم خواهد شد.

تبصره - دانش آموختگان در آموزشهای تخصصی در صورتیکه در امتحانات مربوطه پذیرفته نشوند به ارتش جمهوری اسلامی معرفی خواهند شد تا دنباله خدمت خود را در ارتش پایان رسانند.

ماده ۵- پس از پایان دوره آموزشی، افراد خدمت خود را در بسیج سازندگی و تحت نظر جهاد سازندگی آغاز خواهند نمود. حقوق و مزایای آنها طبق ضوابط و از محل اعتبارات ارتش جمهوری اسلامی محاسبه و توسط جهاد سازندگی پرداخت خواهد شد. تبصره - اعتبارات مربوط به این ماده هر ساله مجموعاً به جهاد سازندگی منتقل خواهد شد.

ماده ۶- جهاد سازندگی مجاز است در موارد ضروری بخشی از نیروهای بسیج سازندگی را به وزارتخانه ها و نهادهای متقاضی مامور نماید.

تبصره ۱- در مورد مشمولین دیپلمه و پائین تر تشخیص ضرورت بطور مشترک با جهاد سازندگی و وزارتخانه ها یا نهاد متقاضی خواهد بود و در موارد اختلاف، نظر نخست وزیر قطعی است.

تبصره ۲- نحوه بکارگیری فارغ التحصیلان متخصصی که مشمول طرح بوده و مورد نیاز وزارتخانه ها و نهادهای انقلاب اسلامی باشند بر اساس آئین نامه ای خواهد بود که به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

ماده ۷- جهاد سازندگی بر اساس اصل ۲۳ قانون اساسی موظف است زمینه های مناسب را جهت اعطای امکانات و ابزار لازم برای اشتغال مشمولین طرح بسیج سازندگی بصورت تعاونی یا خصوصی پس از پایان خدمت فراهم آورد.

ماده ۸- آئین نامه های اجرایی این قانون توسط جهاد سازندگی و با همکاری وزارتخانه های دفاع ملی و کشور تنظیم و پس از تصویب هیئت وزیران به موقع اجرا گذارده خواهد شد.